

OMUL – ÎNTRE ÎNDUMNEZEIRE ȘI ROBOTIZARE

- MAN – BETWEEN DEIFICATION AND ROBOTIZATION -

Ph.D. Traian-Alexandru MIU,
Masterand Alexandru Mihai CÎRNARU,
Faculty of Orthodox Theology and Educational Sciences,
Valahia University of Târgoviște,
ROMANIA
Email: traianalexandrumiu@gmail.com

ABSTRACT

In contemporary times, man oscillates between spiritual progress that leads to likeness with the Creator and moral perversion that drives him to become greedy for materiality. Thus, the first choice leads to the deification of man, while the second leads to an ideology that turns man into an object in the hands of another man. Man is a creative being because God has crowned him with virtues meant to ennoble and simultaneously to make him responsible. When speaking of likeness and robotization in the present day, it is important to emphasize that technological progress does not imply a spiritual regression of man. By drawing a parallel between asceticism—as a progressive process within the likeness by grace to God—and the process of robotization, we highlight the reality of man's transfiguration through deification and his disfiguration through the transhumanist ideology, which corrupts Christian values. In conclusion, we can unequivocally state that any human creation must serve the benefit of the person and of their fellow human beings. Deification does not mean the abolition of the body, but its renewal.

Keywords: communion; likeness; robotization; micro-ecclesia; creative creature;

INTRODUCERE

Ce este omul? Această întrebare stă pe buzele tuturor atunci când se încearcă o definire a persoanei umane. Cu siguranță că baza tuturor încercărilor de a defini ființa umană stă în referatul de la cartea Facerii: *Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră* (Facere 1, 26), fără a omite definiția potrivit căreia ființa umană este prin sine o comuniune a bărbatului cu femeia. Așadar, omul este atât unitate, cât și comuniune în natura ființei.

La nivel religios, el rămâne permanent o ființă care s-a orientat, se orientează și se va orienta către Dumnezeu. Și totuși, nu este suficient ca ființa umană să fie orientată către Dumnezeu, deoarece omul este invitat să participe la comuniune cu El. De aceea, creștinismul vine cu o schimbare a direcției cu privire la sensul omului, pentru că Asemănarea după har cu Dumnezeu vine din hotărârea liberă și consimțită a omului. Astfel că Dumnezeu nu îl constrânge sau nu îl obligă pe om, ci conlucrează cu el, în vederea dobândirii mântuirii. Creștinismul pune accent pe îndumnezeire, ca scop al omului, deoarece sensul lui a fost împlinit în Întruparea Logosului Dumnezeiesc astfel că, prin Hristos, Îl descoperim pe Dumnezeu (*Eu sunt întru Tatăl și Tatăl este întru Mine* – Ioan 14, 10) și omul

nou, adică omul chemat în Duh și în libertate la o asemănare-participare infinită cu Dumnezeu, după har.(Clement, 2006, 41-43)

În lucrarea de față ne propunem să înțelegem între ce pendulează societatea și mai ales omul postmodern și cum să înțelegem că nu doar orientarea către Dumnezeu este suficientă, ci și comuniunea cu El, prin El și în El, acestea fiind esența unei vieți creștine ideale. Omul modern pendulează între deificare și robotizare, adică între o asemănare cu Creatorul și una cu creația.

Încă de la începutul istoriei omul a căutat să își ușureze munca, astfel că prin dezvoltarea tehnicii au apărut sisteme cu pârghii care se manevrau cu ajutorul oamenilor (deci baza era tot forța umană, sistemul respectiv este un progres tehnic util pentru perioada respectivă). Apoi trebuie să înțelegem că pe parcursul timpului și al dezvoltării tehnologiei s-au născut anumite sisteme care nu mai funcționau cu ajutorul omului, ci erau ghidate de acesta tot pentru dezvoltarea și ușurarea efortului. Prin sintagma *ghidate de om* putem înțelege și supravegherea și controlul calității robotului respectiv.(Birsan et al., 2016, 1)

Ne propunem să înțelegem de ce roboții nu pot înlocui oamenii și de ce omenirea întregă nu își poate face din materie un scop către care să tindă. Fenomenul robotizării oamenilor este o simplă *deificare umană*, adică o constrângere a libertății prin păcat. Sigur că și roboții au părțile lor bune, însă doar când sunt folosiți în beneficiul oamenilor, nu contra lor. De aceea aspectul enunțat anterior va gravita în secțiunile următoare, subliniind valoarea omului. Joaca de-a Dumnezeu nu este în beneficiul omului, ci spre distrugerea lui, pentru că omul devine un produs bun de exploatat în mâna altui om.

Așadar trebuie să punem accent pe morala tehnică sau morală în tehnică, adică pe conduita că omul este cel care construiește mașina, și nu mașina este cea care construiește omul. Mințile bolnave nu pot da decât invenții plăsmuite după natura minții lor, de aceea la coticura dintre biologic și mecanic stă omul care, prin puterile rațiunii și cu puterea biologică poate construi sau poate distruge.

1. OMUL – FIINȚĂ CREATOARE

Omul este superior creației, și în același timp este aflat în interconexiune permanentă cu lumea vie: de la cele mai mici viețuitoare care alcătuiesc microcosmosul și până la cele mai mari animale. Cele două atribute mențin o orânduire și un echilibru între om și natură, evitând extremele: de a fi despot al creației sau sclavul ei. Prin sintagma *despot al creației* înțelegem orice manifestare anormală prin care omul exploatează natura, iar prin sintagma *sclavul creației* îl vedem pe om doar ca parte din natură sau ca pe un *om de unică folosință*.

Din echilibrul rezultat spunem că omul este Creatură creatoare, astfel că el este creatură prin natura sa creată și creator pentru că el, prin inserarea chipului lui Dumnezeu în el, a primit rațiunea de a crea. Atunci când vorbim despre natura sa de creator, aducem la lumină parcurgând firul istoriei rolul omului în știință și tehnică. Lumea este un adevărat mozaic de cultură, educație, limbă și religie, astfel că cele menționate sunt parte din natura umană creată. Ceea ce pe noi toți ne unește este chipul lui Dumnezeu inserat în ființa noastră, adică unitatea ființei umane raportată diversitatea culturală, religioasă, lingvistică. Acest mozaic complex este unul dinamic, chipul lui Dumnezeu rămâne în noi ca o constantă, care se desăvârșește prin atingerea Asemănării (Dumea, 2007, 128).

Fiind ființă creatoare, omul este tot o realitate ca și omul ființă creată, astfel că încă de la începutul istoriei aceste două atribute erau corelate una cu cealaltă. În natura omului aceste două atribute sunt nedespărțite. În acest sens înțelegem spuselor printr-un exemplu sugerat de Reza Aslan, care face o observație foarte interesantă legată de arta primitivă: o

grotă din Les Trois-Freres are pe unul din pereții săi puncte roșii și negre de dimensiuni variabile, ceea ce ar sugera că *omul primitiv* nu era atât de înapoiat pe cât se considera, ci el își manifesta natura de creatură creatoare. Unii autori sugerează că nu ar fi artă, ci un fel de cod pentru comunicare între oameni, deci omul primitiv nu numai creează, ci și comunică prin coduri (Aslan, 2020, 20-21).

Chipul lui Dumnezeu inserat în ființa umană este responsabil pentru rațiune, libertate și natura intelectuală (deci fără greșală putem include și actul creator al omului) cu înclinație spre Dumnezeu. Asemănarea este perfecționarea morală, iar ea este de fapt o actualizare a naturii chipului. Mănuirea tehnicii (adică puterea de a crea) este din firea omului datorită chipului lui Dumnezeu pe care el îl poartă și nu se poate vorbi despre o posibilă independență între cele două. Practicarea virtuții și urcușul progresiv spre Asemănare este de fapt distingerea între bine și rău, astfel că puterea creatoare a omului ar trebui direcționată spre Dumnezeu (Chițescu et al., 2004, 392).

Însă trebuie să înțelegem că nu tot ceea ce creează omul este bun, ci, așa cum am arătat mai sus, doar ceea ce este spre folosul semenilor săi poate fi considerat creație bună. Însă dacă omul se află sub influența patimilor și a păcatelor care îi îmbolnăvesc mintea și sufletul, el va avea abilitatea de a crea, dar nu spre bine, ci spre distrugere. De fapt o minte bolnavă se naște în momentul în care omul se vrea rupt de Dumnezeu, astfel că, el se vrea asemănător cu creația, nu cu Creatorul. Și această asemănare cu creația, adică robotizarea omului (problemă tratată în această lucrare) este de fapt îndepărtarea omului de Dumnezeu și închinarea la idoli (Boboc, 2020, 365).

Concentrarea spre studiu și asupra cercetării și experimentului în direcția binelui este de fapt esența în sine a științei, adăugând așadar sinergia dintre știință și tehnică. Putem oferi un exemplu concret cum ar fi cercetarea microcosmosului și oferirea de noi soluții în eradicarea unor boli mortale și prevenirea lor din timp îndeplinind porunca iubirii de aproapele.

Pentru a întări cele spuse mai sus vom da ca exemplu cazul unei paciente care suferă de o maladie incurabilă și căreia pentru suport psihic în boală i-a fost achiziționat un câine robotic, ținând locul unui animal de companie. Acesta din urmă vine cu actualizări de software, baterie de lungă durată, sunete realiste, recunoaștere vocală programată, senzori tactili avansați. Robotul este programat să imite un câine adevărat și, de asemenea, utilizatorii pot vedea de pe telefon interacțiunea robotului cu alte persoane, cu ajutorul unei aplicații dedicate.

Cățelul-robot a fost programat să sprijine persoanele care suferă de: demență, stres, anxietate, singurătate și depresie. *Jennie* (cățelul robot) este o soluție mai accesibilă și mai ușor de întreținut decât un animal de companie real, fiind ideală pentru cei care nu pot avea grijă de un câine viu din motive de sănătate sau condiții de trai (Stan, 2025).

Observând cazul anterior putem să ne întrebăm, dacă în viitor realul va fi înlocuit de artificial și dacă acest lucru va fi benefic omului.

Omul ca ființă creatoare se află în contemporaneitate într-un adevărat paradox: pe de o parte el își exercită puterea ca stăpân al materiei, pe de altă parte el poate ajunge să fie sclav al creației sale. De asemenea, să nu uităm că omul poate crea, însă dacă neglijează natura, o împinge chiar către distrugere. Trebuie să înțelegem că păcatul în care a căzut Adam se poate repeta din nou sub o altă formă: omul care se vrea dumnezeu fără Dumnezeu.

2. ASEMĂNARE ȘI ROBOTIZARE ÎN CONTEMPORANEITATE

În contemporaneitate, progresul tehnicii și al științei nu trebuie să ne conducă către un regres spiritual. De aceea, misiunea Bisericii este de a extinde misiunea Mântuitorului până la sfârșitul veacului, adică de a-l face pe om să înainteze către Hristos, cu Hristos și în Hristos. Prin asemănarea cu Dumnezeu, nu devenim ceva mai presus de Dumnezeu sau ceva mai prejos (o creație supusă Creatorului), ci devenim Asemenea după har, adică suntem chemați să participăm la bucuria pe care o au îngerii, încă din timpul vieții noastre biologice. Fiecare epocă a avut căderi și ridicări din toate punctele de vedere, nu numai din punct de vedere spiritual, însă de aproape două mii de ani creștinismul vine cu misiunea de a transfigura societatea în Hristos, prin unitatea euharistică, invitând pe toți membrii Bisericii la acest moment central, adică la scopul Sfintei Liturghii.

Pentru a nu cădea în ispitele materialismului, omul trebuie să privească lumea (pământ și cosmos) venind de la Dumnezeu și nu de la om, adică lumea ca și creație a lui Dumnezeu, nu provenind dintr-o materie necreată și organizată prin haos. Am subliniat aceste lucruri deoarece trebuie arătat că din credința în haos și necredința în Dumnezeu se nasc ideologiile și dorința de *deificare materială*, astfel că omul se închină la idoli și se va ancora pe un tărâm al falsului, minciunii și răului, adică o stare ce îl autoconsumă până la distrugere (Mihăiță, 2024, 13).

În cele ce urmează vom face, atât cât se poate, o paralelă între îndumnezeire și robotizare, adică între ce pendulează creștinul în contemporaneitate. Într-o epocă a progresului tehnologic și a regresului spiritual-duhovnicesc privim spre Îndumnezeire și robotizare ca spre Asemănarea cu Creatorul și asemănarea cu creația. Sigur, trebuie să pornim de la punctul comun al celor două procese: omul se vrea asemănător cu ceva, dar după caz, fiecare are anumite consecințe. Dacă vom vorbi despre asemănarea cu Dumnezeu, ne vom întoarce în timpul creării omului și vom vedea că atât chipul cât și asemănarea fac parte din planul *întocmirii omului*, adică omul a *fost împodobit cu cinste și frumusețe* (ne descrie imaginea omului – chip al lui Dumnezeu) *spre măreția și strălucirea slavei și a Împărăției Tale* („Panihida”, 2006, 41). Ideea de asemănare se reflectă în textul rugăciunii de la înmormântare, citat mai sus pentru că nicio altă creatură pământească nu a fost învrednicită de Asemănarea după har cu Creatorul ei, cum a fost omul.

Omul nu a fost creat ca să fie parte din creație, ci din însăși momentul creației lui, i s-a dat o misiune extraordinară, aceea de a fi preot peste toată creația. Referatul antropologic al Genezei ne explică cum Creatorul pune un inel de legătură între El și creația Lui, în persoana omului. Omul este creat cu constituție dihotomică -trup și suflet- și are misiunea să-l *imite* pe Dumnezeu ca să-și îndeplinească rolul de mediator între spirit și materie, adică între lumea inteligibilă și cea sensibilă. Deci acest proces nu implică o desfigurare a trupului sau o exploatare în mod egocentric a ceea ce i-a lăsat Dumnezeu, pentru că nu omul a creat lumea, ci el este dator să-i poarte de grijă, devenind astfel o icoană sfințită a lui Dumnezeu pe pământ.

Omul care se face părtaș Asemănării cu Dumnezeu se bucură de nemurire și libertate încă din trupul biologic, deci procesul Asemănării desemnează o conlucare între Dumnezeu și om, între trup și suflet. De asemenea, facem precizarea că partea biologică a trupului nu este eradicată sau eliminată, ci este transfigurată în starea adamică. Nu vorbim neapărat de transformare, ci vorbim despre transfigurare pentru că prin îndumnezeire omul depășește în trup său legile biologice și fizice. Cu certitudine vorbim despre un paradox: cu trupul biologic înduhovnicit depășim bariera biologicului și limitele fizicii.

De aceea omul *gol în rai* era acoperit de haina slavei lui Dumnezeu, exercitându-și libertatea nelimitată-limitat. Și spunem că libertatea era un fapt nelimitat-limitat pentru că omul nu era pregătit să guste din Pomul Cunoașterii Binelui și Răului, ci urca treptat. În fine, trebuie să spunem că prin Asemănare înțelegem contemplarea în trup a lui Dumnezeu de către om, deci nu se vorbește despre o desfigurare a trupului, ci despre participarea la comuniunea paradisiacă. (Simonopetritul, 2008, 37-38) După căderea în păcat, Întruparea Mântuitorului a fost prilejul prin care omul a avut din nou acces la dobândirea asemănării cu Dumnezeu, avându-L ca model pe Hristos. De aceea axa spirituală a omului trebuie să fie bazată pe curăție, păzită prin iluminare și trăită în îndumnezeire (Romanidis, 2012, 52).

Conlucrarea cu harul îl face nemuritor și nestrucăcios, astfel că întreg trupul devine plin de mireasmă, taumaturg și teofor. Trupul omului devine strălucitor asemenea unui soare material. Deci trupul nu dispăre din ecuația sfințeniei, ci se preface ca într-o tainică epicleză, viața omului legată de Duh. Omul devine o *microeclesia*, având ca arhiepiscop *macroeclesia*. Această viziune vrea să scoată în evidență că după cum Hristos este capul Bisericii și locuitor în ea, așa și în viața celui care se Asemănă cu Dumnezeu după har, Hristos devine centrul vieții lui și locuitor în inima sa. Fiecare suflare de viață este un imn de laudă adresat lui Hristos, iar în inima omului se trăiește o liturghie permanentă.

Sfântul este omul care își trăiește Asemănarea după har cu Dumnezeu încă de aici și care se va continua în veșnicie. Sfântul nu este super-om, adică un om care să fie perfect din punct de vedere material, ci om care își dedică în întregime viața lui Dumnezeu. Când vorbim despre omul în Hristos, vorbim despre omul care caută să trăiască infinitul și veșnicia începând de aici, învingând răul din el și ajunge să cunoaștem răul de lângă noi. Prin sfințenie omul este chemat la spiritualizarea biologicului și a vieții, (Chițescu et al. 2010, 134-135) trăind în bucuria pe care a avut-o Adam în Eden. Astfel că omul biologic nu este desființat, ci înnoit în Hristos.

Acum, dacă mai sus am tratat ce implicații are Asemănarea la nivelul persoanei, observând, atât cât se poate, cum ar trebui să fie viața omului în Hristos, mai jos vom vorbi despre mutațiile pe care știința le aduce astăzi în structura și biologia omului. Desigur, trebuie să apreciem progresul științific al omului, el însuși fiind ființial cocreator, deci o ființă dornică de cercetare, cunoaștere și progres. Din perspectiva gnoseologiei putem defini omul ca fiind o ființă cognoscibilă și cunoscătoare.

Persoana umană este o ființă care se cunoaște și care cunoaște, însă dacă omul îl cunoaște pe Dumnezeu, atunci în actul cunoașterii stă principiul iubirii și comuniunii, ceea ce este un scop nu numai pentru omul de știință ci și pentru omul comun. De aceea, în cazul oamenilor de știință, cunoașterea, cercetarea și experimentul ar trebui să aibă în vedere următoarea afirmație: *Biserica – locul unde s-au născut: educația, cultura și știința*. Suntem datori să mărturisim că în cadrul Bisericii s-au format primele școli, biblioteci și universități. Așadar, Biserica nu este împotriva științei, ci o încurajează pentru bunul mers al societății (Mihăiță, 2019, 355-356).

Știința poate sluji binelui în sensul că poate dezvolta aparate sau roboți care pot ajuta în salvarea vieții. Având în vedere exemplul de jos putem vorbi despre situații în care tehnologia poate salva viața: *...gândacii cyborg de căutare și salvare ar putea fi capabili să ajute în situații de dezastru, găsind și raportând locația supraviețuitorilor și livrându-le medicamente salvatoare înainte ca salvatorii umani să ajungă acolo. Dar, mai întâi, cercetătorii australieni trebuie să stăpânească abilitatea de a dirija mișcările insectelor, ceea ce ar putea dura ceva timp. Fitzgerald spune că, deși munca poate părea futuristă acum, în câteva decenii, insectele cyborg ar putea salva vieți* (Munteanu, 2024). De asemenea, în

continuarea articolului se vorbește și despre activitatea de cercetare și observare care poate fi benefică pentru agricultură:cercetătorii de la Universitatea Cornell au lansat roboți controlați de o ciupercă „king oyster”. Roboții, care detectează și răspund mediului prin valorificarea semnalelor electrice emise de ciupercă și a sensibilității acesteia la lumină, ar putea avea utilizări precum detectarea chimiei solului din apropierea culturilor pentru a decide când să se adauge mai mult îngrășământ (Munteanu, 2024). În urma celor două cercetări observăm cum oamenii încearcă să îmbine viața biologică cu tehnologia, ea fiind utilizată în beneficiul persoanei umane.

Spre finalul anului 2024 a avut loc prezentarea unui robot umanoid în China. Cercetătorii vorbesc despre această realizare ca fiind *inteligența intrupată* care va servi omenirii. SE01 este un robot care v-a deschide calea către *inteligența intrupată*, un nou concept limitrof Inteligenței Artificiale. (Trepăduș, 2024) *Inteligența intrupată* este într-adevăr un progres tehnologic, dar din punct de vedere spiritual ea este un regres în calea noastră către Dumnezeu. Paralel cu aceste noi descoperiri în știință, trebuie să fim atenți la relația noastră personală cu Dumnezeu. Omul trebuie să aibă grijă ca tehnologia să nu fie Turnul Babel al contemporaneității în încercarea lui de a fi independenți și autonomi. Robotul umanoid sau cyborgul este rezultatul unei dorințe pur umane de asemănare cu creația și nu cu Creatorul, astfel că omul se consideră independent și își construiește o lume fără Dumnezeu, sau o lume în care el se vrea Dumnezeu.

Acest dramatism este propovăduit de ideologia transumanistă care vrea o deificare materialistă a omului, adică o transformare dramatică a ceea ce este omul. De la nemurie cibernetică și până la înviere, problema robotizării omului devine din ce în ce mai conturată. De exemplu, unii oameni își criogenizează corpurile după moarte în substanțe organice, cu speranța că medicina va fi atât de avansată, încât ei vor fi readuși la viață (acest concept materialist s-a născut din dorința de a reveni la viață, astfel că ei consideră sufletul un produs organic al trupului, și nu o unitate tainică sub forma dihotomiei). Mișcările anticreștine înlocuiesc principiile creștine cum ar fi: nemurire, teologia omului, înviere, etc. cu revoluția biotehnologiilor.

Tot adepții acestor mișcări consideră bătrânețea drept o boală și caută diverse metode prin care să o încetinească sau chiar oprească. Toate aceste metode sunt inovate pentru a pune capăt morții biologice și a-l face pe om să devină un super-om. De asemenea, postmodernitatea vine cu sugestia că moartea biologică este o opțiune. Ideea de eternitate biologică este străină creștinismului și nu va putea fi posibilă pentru că omul rămâne creația lui Dumnezeu, iar defectele de pe urma păcatului strămoșesc vor rămâne evidențiate până la a doua venire a Mântuitorului. Moartea lui Dumnezeu propovăduită de materialisti nu este altceva decât moartea sufletească a omului (Boboc, 2020, 144-147).

Într-un interviu din 2012, profesorul Kevin Warwick puncta avantajele robotizării oamenilor: *Vom putea comunica telepatic, doar prin exprimarea în minte a intențiilor. Implanturi pentru controlul angajaților la locul de muncă. S-ar crea în schimb o mai bună legătură între om și computer. Dacă s-ar face conectarea calculatorului cu sistemul nervos și creierul, performanțele umane ar crește exponențial. Vom putea răspunde la e-mailuri doar mișcând un deget. Vom putea comunica telepatic, prin puterea gândului, această metodă fiind extrem de utilă paraplegicilor sau celor parțial paralizați. Vom vorbi cu toții o singură limbă universală, cea a tehnologiei, a electronicii. Când o persoană comunică cu o mașină sau cu o altă persoană, semnalele electrochimice ale creierului uman se transformă în semnale mecanice, unde sonore în vorbire sau mișcare cu o tastatură* (Pop, 2012).

Deificarea materială îl limitează pe om și îi constrânge libertatea astfel că prin abuzul de tehnologie, omul se tehnicizează, nu se umanizează. Sigur, avem și aspecte pozitive cum ar fi cele din domeniul medical sau cele pentru situații de urgență sau cele pentru ușurarea muncii. Însă trebuie să venim cu precizarea că, omul nu trebuie să se consume și să se distrugă prin tehnicizarea biologicului adică să își creeze singur o lume în care să se facă pe sine dumnezeu (ispita în care, au căzut și primii oameni).

CONCLUZII

Prin cele relatate mai sus am atras atenția că omul, ca ființă creatoare poate să creeze bine (dacă e guvernat de principii morale și virtuți) sau rău (dacă mintea lui este îmbolnăvită de patimi sau păcate). El nu poate fi posesorul creației, pentru că nu este creația lui, și nici nu poate fi despotul aproapelui său, pentru că oamenii sunt egali. Esența omului stă în chipul lui Dumnezeu inserat în ființa lui și în faptul că acesta trebuie să ajungă la Asemănare după har cu Creatorul, nu cu creația.

Omul contemporan pendulează între îndumnezeire și robotizare, tocmai pentru că modernitatea vine cu provocarea ca omul să fie independent de Dumnezeu, dar dependent de păcat. Îndumnezeirea omului se datorează Întrupării Mântuitorului în lume și ridicării firii umane la Dumnezeu, astfel că, în procesul de îndumnezeire, partea spirituală înnoiește partea biologică a omului. Partea biologică (trupul) se înnoiește în Duh, prin procesul de pnevmatizare, iar omul desăvârșit rămâne centrat în Hristos devenind o microeclesia, după modelul macroeclesia. Robotizarea este dorința de a atinge asemănarea, dar nu cu Creatorul, ci cu creația, pervertind natura umană și batjocorind taina omului.

Ideea de cyborg sau omul nou, nu este altceva decât dorința de a crea o lume fără Dumnezeu, în care dumnezeu rămâne omul. Nicidecum nu se urmărește armonia și starea de paradis, ci haosul și hazardul. Astfel că omul trebuie să aibă mintea ancorată în principiile lui Hristos și în morala creștină.

BIBLIOGRAFIE:

- [1] Aslan R., (2020) *Dumnezeu – o istorie umană*, Editura Humanitas.
- [2] Birsan V., Ion A., Lazar M., Mazilu G., Nuta A., (2016) „Implementarea roboților industriali”. *Sesiunea Științifică Studențească*, pp. 1-6.
- [3] Boboc, Pr. J., (2020) *Transumanismul decriptat*, Editura Doxologia.
- [4] Chițescu, Prof. N., Todoran, Pr. Prof. I., Petreună, Pr. Prof. I., (2004) *Teologie Dogmatică Ortodoxă și Simbolică*, vol. 1, Editura Renașterea.
- [5] Chițescu, Prof. N., Todoran, Pr. Prof. I., Petreună, Pr. Prof. I., (2010) *Teologia dogmatică și simbolică*, vol. 2, Editura Renașterea.
- [6] Clement Prof. O., (2006) „Realitatea biologică a trupului și transcendența persoanei”. În *Bioetica și taina persoanei*, (pp. 40-56) Editura Bizantină.
- [7] Dumea E.,(2007) „Cult, cultură și interculturalitate: repere istorice și ideologice europene contemporane”. *Dialog Teologic*(20), pp. 126-138.
- [8] Mihăiță, Prof. dr. N., Arhiepiscop și Mitropolit, (2019) *Teologie și misiune creștină*, Editura Bibliotheca/Valahia University press.
- [9] Mihăiță, Prof. dr. N, Arhiepiscop și Mitropolit, (2024) *Teologie, Misiune și Dialog creștin*, Editura Bibliotheca/Valahia University Press.
- [10] Munteanu, Ș., (2024, 14 decembrie) *Gândaci cyborg gigantici ar putea contribui în viitor la misiuni de salvare și căutare în caz de dezastre*. <https://www.g4media.ro/gandaci-cyborg-gigantici-ar-putea-contribui-in-viitor-la-misiuni-de-salvare-si-cautare-in-caz-de-dezastre.html>.
- [11] *Panihida*, (2006) EIBMBOR.
- [12] Popa, C.C., (2012, 22 noiembrie) *Omul-robot. Vom comunica prin gânduri, vom elimina terorismul, vom deveni muncitorii universali, supravegheați prin cipuri de angajatori*. <https://jurnalul.ro/special-jurnalul/reportaje/omul-robot-vom-comunica-prin-ganduri-vom-elimina-terorismul-vom-deveni-muncitorii-universali-supravegheati-prin-cipuri-de-angajatori-629604.html>.
- [13] Romanidis, Pr. prof. univ. I., (2012) *Teologie Patristică*, Editura Bibliotheca.
- [14] Simonopetrul, Ieromonah M., (2008) *Triodul explicat – Mistagogia timpului liturgic*, Editura Deisis.
- [15] Stan, B., (2025, 22 ianuarie) *Jennie, câinele robotic cu AI care oferă companie persoanelor cu probleme cognitive*. <https://www.gandul.ro/tehnologie/jennie-cainele-robotic-cu-ai-care-ofera-companie-persoanelor-cu-probleme-cognitive-20413529>
- [16] Trepăduș, Ș., (2024, 31 octombrie) *Primul robot care merge ca un om a fost construit în China*. <https://www.descopera.ro/stiinta/20722329-primul-robot-care-merge-ca-un-om-a-fost-construit-in-china>